

ACC. N:R M. 15508 : 1-59.

hela uppteckn. har 117 sidor I

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Landskap: Skåne Upptecknare: Ellida Ohlsson, Skurup
Härad: Vimmerby Berättare: " " "
Socken: Skenstorp m. fl. s. Berättarens yrke: lantbr. hustru
Uppteckningsår: 1956 - 57 Född år 1889 i Skurup

Århöggtiderna och deras firande. s. 1-59
(hela uppteckn. har 117 sidor)

Upprop 22/11 1956

Skriv endast på denna sida.

Års högtidernaFOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Upprop

22/11 1956

1.

Det är med en viss Förfäran jag går att beskriva
hur vi fira årets högtider här i mitt hem. Det är
nog långt ifrån det lämpligaste att ge upplys-
ningar om hetyfirandet av i dag. Det borde varit
uppgifter från dem där tre generationer varit
representerade. I vår lilla bondgård med sina
20 hektar ägrummet är i endast två: min make som
är 75 år i fjärd i grannsocknen Gärdsbo i bondhem-
men som redan 1892 med sina sju arbidare frälshen
varit bosatt här, jag själv som snart är 68 år gam-
mal i vänt upp i ett småbrukarhem i Skurup
men gärme härintill o så våra båda ogifte barn
som är resp. 36 o 35 år gamla i som hela ritt till
framtiden den korta tiden tillbringat på folksög-
o Lantmannaskola vistats i hemmet. Vi är inga
original utas helt vanliga människor som har kom-

Gånge med vänner & grannar men varken min man
 eller jag har tjänat eller på annat sätt kommit
 att få intyg och så redor i bank så annat slag än
 de här brukliga annat väl vi varit & varit & inget
 så oss har några rykten. Ej heller min mans för-
 äldrar hade tjänat eller tagit intyg och utifrån and-
 ra miljöer. Minna föräldrar däremot hade vistats
 i olika bröde- & kontorshusen i sin ungdom &
 hade därifrån minnen av bestända redor & tradi-
 tioner som inte var så bestända i mina värf-
 älders hem där jag blev matman 1920 & där de gam-
 la bröde husen bland oss till 1939 & 1941. Båda dessa
 hem hade dock sina emellan ganska lika reda be-
 träffande helgfirandet så det gick lätt att sam-
 ordna dem. Först ha vi inga närmare släktingar
 som vi ha umgänge med & som kunnat finna våra
 barn & släktingar kommer in till vårt i helg-
 firandet via skolan som annars är fullt.

Som tiden är nu så mycket nytt kommit till
kan man inte bevara eller upphäva gamla tradi-
tioner man minns från sin barndoms i ungdoms-
tid: slakt, brugg, ströbak, den unnsade ugnen
mm. Till jul. Sedan nyss är på nu borteli-
minerade från hemmen, bagarbilen i bruggarbilen
kommer med bröd i dricka (julett) i julegäsen för
man som fisk, fjäster, flött i "ranta" från slakte-
riet o i julefacket förvarar man så sitt föröd
av färsk så eller tillredt slaktmat o fisk.
Man beköras således inte mera på slakter när
julen för att ha färskt kött o redan leva på saltmat
utan kan slakta när som helst utom mitt på som-
maren o ändå ha färskt kött tillgä. Så är det också
hos oss. Sedan som till julpynt kan den som velat
länge hemmet böja färdigt men på alla senaste
tider kan det visat sig vara en tendens till att man
böjar återgå till att själv tillreda en del sådant

Är gammal gräddtårter i det är de ideella
i politiska främmande som tagit upp sådant
kalmarbeten o.d. på vinn program.

Är de gamla uppströmmen inför ledarna är det som
närast bakslag i utövning som finns kvar i ibland
ej alltid varit i över utövningen är olika med fin
då det var utövningens resultat i inget visst av måg-
ra projekt eller förhållanden o ej heller ett någon
dammigare To. m. luftfisker till jul böper nog
de flesta färdigblottad då över en lanthandlare
har luftfisk i birt i stora kvar inför julen.

Jag tror att i de hem där barn i skolorna finns
är det genom den mycket nytt kommer in i hemmen
o att det är just den vägar det nya för fast fast o
det blir så nya rida blir gemensamma på stora m-
råden där de först ej fanns. Nya kommer de till
o äldre frivilliga med generationernas växlingar
utan att man märker det. Folket i sin helhet kan ju

också blivit långt mera iöfverflödigt än är nog gamla
likartat beträffande helg firandet olika orter emellan.
Det kan ju också alltmera gå på den tanke att man kom-
mit att ju ut helg firandet i friskott i sådan grad
att ^{hög helger} främst julen, kommer här fester på sedar varit
med julgranar, trötter (som för en något lätt påmatta
här) och allt som kan tillföra utom julmaten i hem-
met, julklapparna och julloften finns här när julen
verkligen kommer, för det är ju främst julen man
tänker på. Jag kommer här att tänka på de "jula manna"
(gubbar, kvinnor, barn och gäster) som mycket enkelt och
dekorerade med kramen som våra barn tiggade pen-
gar till när det blev om det till jul. De började säljas i
offärer intill skolan omkr. 1939 och något före advent
och uppträdde omkr. 1939 och har senare efterträtt av
stora dekorerade pepparkakor. Och så för julen är
slut börjar fastlagsbollar på att bli mycket vä-
rdfulla när fasten kommer, de måste de bestått.

Sida 247 är ett mycket en sammanfattning inför julen
 och liksom suddas ut, det blir inte som för julen
 när man granskar Lunds och julens språk
 och klapparna (som för var och en om överrasknings-
 ment) delas ut. Vissastigen var de äldre kvinnliga
 husvärdinnor och lemmarna för att man så blev
 också skillnaden mellan det södra julett och julens
 stillet så mycket mera värdefullt i märkbar, de
 ble heller i stället i verklig bemärkelse, jag minns
 själv, fast jag inte kan beskriva det om det var
 detta som en inledning, det blev ju mest med
 julen som bakgrund men det är ju också också
 mest traditionens och trygghet, eller rättare kan varit
 det. På till och fester i den ordning de komma
 mer först vill jag säga med den 30 nov. Andardagen
 då de gamla tog tecken på vem värdet skulle bli om
 jul: "Om Andar baskar så starkar jul, om inte så baskade
 Andar men nu för i se om julen kommer att starka

Den 2 dec 1956. Regnet står som spö i backen ö strömmen
 viner men det är 12te söndagen i advent, kyrkans
 nyårsdag ö vi får den här i mitt hem i stillhet, i
 våra guldfrönsten i radior de vi gamla rulle och
 gå till kyrkan, de som kan göra det denna dag.
 Man njuter av att äta för sina adventspsalmer
 ö Rosanna sjungar, det för med sig en viss helg-
 dagsstämning efter de mörka Trångärgarna inne.
 I de hem där man är mer "tidloslig" har man ad-
 ventsstakar ö tänds ljus. Ljusen finns för att
 väja ö undan för undan för den ene som den andra
 somliga med fäcker på rymliga andra bara för att
 andra gör så. Barnen för sina adventskalendrar
 som också blir mycket tider till ö det finns barn som
 öppna lockerna i ordning som det skall vara men
 också de som gör med den som med en annan leksh
 öppna alla för en gång ö så är det gammalt med
 den saken ö något mer skall till, det finns inte

är den indring som följde med Tradition i så är det
med mycket mykt. Adventstygger kan nog dock
bli tradition då det är ett visst allvar förknippat
med dem, de ge stämning i även de enkla är en-
gare de där.

Lördag d. 9 dec. Skyttsöndag. Glad det främst barn
i huset hade man mest traska med dem till sku-
rups köping där skyltning, dekorerings och utsmyk-
ning med eklärning inte står stillas efter,
det är endast barnen som är mindre de kom-
muna granarna står också de. Det har blivit en tra-
dition som består i allt mer utvecklat alltså
1920 talet tror jag. Det måste jag redan i början av 1930
talet följa med mina barn, men då var det endast
i affärerna det var eklärning och utställningar, mycket
vackert med snidade figurer i så även de ko-
mmuna: en bildad granarna i Trget i vid somliga
9 affärer där öppen plats fanns. Gatautsmykningen var

tid i rummet där de olika affärerna enast stäm-
likedom i stället. Det är ju också Anna - dagen där fis-
ken skulle läggas i blöt om man skulle blöta den själv
men som vi både i mitt eget & min mans hem
föredragit saltlänga som julfisk, detta fastän
våra gamla haft sitt ursprung på olika platser.
Smaken har nog varit det avgörande då jag vet
att lutad & k. plejla fisk varit lika vanlig för
som den finare längan är nu & i många hem ha-
tade man sin fisk på Anna - dagen med en salt-
länga i våra hem endast blötes några dagar i sög
is än till julefton. Lutfisker köper som jag redan
närmt allt mer färdig lutad & även vi ha gjort det
någon gång mer inte jätt smakfullt.

Lucia dagen Någon Lucia ha vi inte i vårt hem
men väl lusshatter & pepparkakor. Det finns inget
tradition bring Lucia till i orten & är de äldre än
det nog endast de som vistats på sjukhus vid den

Tiden som gjort bekantshet med Luciafirande ö den
i å andra mätning är det ju med Luciafirandet
som det skall vara men redan kan nog komma
på en annan ut. Firandet kan ju västet till en
offentlig nöjes tillställning med mer eller mindre
inslag med firandet är förmodat som skall
blådas ut av samhällets affärsmän ö förvisas
på samma sätt som andra "drottningar" m. m. blir
Det tycks dock som om denna ord åtminstone på
Thunings del redan var på idel tåg. Sedan med Lucia
vid ideella sammman komster ö barn-lusin är ju
mer tilltalande även om man inte håller så stort
på att de skall uppträde endast på Lucia dagen.
Sedan är ju vacker ö kan kanske bestä även kan man
den återgå till sin ursprungliga uppgift så Lucia
blir en glädje i huspisolskhet i en mink tid.
Den 21 dec: Efter att man dagens städning ö putzning,
tillredning av julmat av "skan"-grisch: sylta, köttbullar

revbensspjäl, fläskspäckad tunna samt korv: rull- eller
"fillekorv" av grisens mullargädda, leverkorv, medonist o
bräckekorv som nu är samlat till i skenning för att bli fä-
rdig just till helgen, börjar det nu att "julas i korvarna"
Julskinkar bli här i vårt hem en lättsaltad o ugn-
stekt bit av grisbagen de är föreklar att för vår skim-
pa (jag vill inte för öfver, men förstå det rätt) saltad o
rikad men det är något individuellt, en rikligt
behandlad riktig julskinka blir även här allt mera
vanlig. Ja, jag minns från min barndom att min
mor kunde steka en lättsaltad skinka tillsam-
mans med revbensspjället = "siebenen" eller "ribbens-
benen", som man också kallade den, i den minsta
bakugnen när hon bakade till jul o det blev här-
sig julasmat. Alltså har ändå inte den riktiga
julskinkan varit obörd här på 1890 talet o därför
fast den var mindre vanlig, man saltade ju då nästan
allt o ansåg det nästan för löst att använda färskt.

Vår julgran är bäst liksom de mossa kransar som skall läggas på våra gamlas gravar i Skumpo & Loms-Tops kyrkor gårdar. Sömliga lagges ut den redan vid allhelgona dagen, andra vid Skönt & andra åter till jul & så går vi de den 22 dec är min svärmors födelsedag, hon var född 1854. Denna kransmedläggning liksom sedan ett rikt påsklilje på gravarna vid Pisk kan blivit allmän & bildat tradition fast sedan man inte är äldre än från 1920 talet i vad det gäller en större allmänhet.

Julkälsningar är till stäktningar & vänner är osämda & böjda också strömmar in här. Detta är en tradition som är lika gammal som utomnådet & den kan hela tiden visat toppar & vågdelar men aldrig gått bort & nu tycks den vara stabilare än någonsin, man chicker jul & njuter bort nästan så gammal vana & över sedan man kommit in i en annan generation & ungäret upphört chicker man denna lästning

då ingen vill byta traditionen, så går det tok rikt så
att man kan skicka en jul-önskan kändning. Men
en person man knappast skulle känna igen eller
tala till om man mötte den, är inte ett sådant exempel
här: mitt hem där kontrakteringen övertagits av den
nya generationen när de gamla som mycket gäst
undrar om nu är även dessa "unga" gamla.

I kvällen lägges här "kak" - fisk, saltlångan i blöt;
bara vatten som ofta byter ö så itustär av ryssbröda
mfr krigtiden endast bakat av kakor i mått
där klenor i mandelmussor är obligatoriska.
Pepparkakorna till jul bli till färdig lite mera
s. e. o. barmstuga, utom tjärn i hjärtan också "gubbar",
grisar, figlar i backar. Glöde vi haft ett gammalt
äret gräns-järn hade även detta kommit till en
vändning. Där man har ett sådant kan man i senare
tid återupplivat denna tradition & som köpt nya rår
jämna därtill. Bakat av gräns kan mycket gammal tradi-
tion här.

då man i äldre tid grädda elen över elden i skorstenens
 öppna eldstad. Så berättade man man att man måste
 stå i skorstenen i en gård där man tjänade 1840 i
 grädda gräs på kvällen julaften sedan man
 på julgröten, för de skulle vara alldeles suggräddade.
 Elen i man mans släkt bakade de i stället mandelmun-
 ber i gamla kopparskålar, också där över den öppna
 elden i eldstaden & med en plåt med guld över för
 övermannens skull. Vi ha dess gamla fröer kvar
 uppfäst på en vägg & de är ytterst färga & vara
 spår av långvarig användning & ha gått i arv i
 flera generationer. Detta med mandelmun-
 ber & gräs tycks mig ha varit ett både och elen an-
 tingen eller boende på man pass ordlyftig man var.
 Jag babbar också gärna att på rögrötslimpor förut
 liksom för en liten illusion av äldre tidens julbak-
 armar böjes minna allt maktöd i något stann
 i den minnade eggen som man är i sin kan vi inte haft

Till jul sedan 1925.

Ute kan is myggat upp & när det blir lilla julafton
återstår endast lite julpynt & så att klada vår gran.
När jag var på den kommer jag att tänka på när
det var en gång när jag 10-12 år gammal & barnen
allt mer började få julgranar i sina hem. I mitt
suknede man helt förståelse för denna nyfikenhet
& jag var ensam & hade svårt att hålla mig. Det
ville inte beta på för mitt: "alla andra har varsin
rhule - alldeles som det låter nu när det gäller
något. Till sist tåttade dock far på grället &
gav mig 50 öre, men sade han: "Du får själv gå till
stationen & köpa din gran". Det var då 2½ km. men
jag gick, blev allt mer betänksam under vägen, far
var säkert inte glad på mig & ingen julgrans fot
hade jag, inga ljus & inte annat än äpplen ut
många i den & så de följande kvällen kom jag samlat
från yngsta undagsskolefesten & pepparkakor, det blev

nog en Tivolis gran i mörk skugga där stå en sig själv
 när jag kom fram till Flinssens port i tittade in på
 gården såg jag granarna där men jag var för blyg
 att säga mig in där då ingen rykte till utan stå
 & väntade på att någon skulle gå in där så jag
 kom gå bakifrån & bli tillfrågad om mitt ursäk-
 tungen kom & det bröjde rymma & till sist gick jag
 hem men utan gran. Ingen skrattade åt mig hem
 & jag gick till en egen handlare & köpte julgran
 karameller (ocher figurer i plus färgen) för min peng
 & så står för två granar en gran & två gårdar
 som bandes samman & satte i en blomkruka & så
 kladdade jag den med karamellerna & äppel & men
 klippde att var präst mitt ut & att den blev det gran
 på kack också jag julgran & berättade inte heller mig
 undan när jag åter kom till skolan & "di ston" berätt-
 de att de julmatt min granar, jag hade också köpt
 gran att julmatta, det förkom obehag många lops granar

utan minsta mörkvinglet i verklig heta då de yngre
ville vara samma än den yngre de många barn fick
vara helt utan grun. Grun eller yngre grun var just
den brännande pigan. Bland barnen de, om de skilts.
De var ju till vid tiden om annat men kan kanske
vara en viss intresse för fröknings, då det är upplöst.
Den 24 dec. Julaften: Vår familj kan inte betraktas
som någon gemensamt familj för orten då vi nästan
helt saknar nära släktingar, vaken min man eller
jag kan haft några rysser, jäte är jag fosterbarn.
Därfor blir det för oss en stilla jul, mest för oss jäte
utan släktingar som gäster. De släktingar li haft en
regelbundet tillbringa åt hela eller del av julen här i
vårt hem är nu alla borta o så också de gamla i grun.
Väpet som vi regelbundet brukade brata på, eller skic-
ken barnen till, med till julnat till julaften. Det var
en red både i mitt o min mans hem, som vi förde
vidare så länge det fanns för för den de gamla blev

och glada när de blev ihopkomna även om de inte led
någon rodd, det var något som hörde juler till liksom
att i bjöd någon gammal ensam person till runt om
helgasturarna.

Det att man nu inte skulle tro att det är så på helg-
aftnarna överallt här som här oss vill jag försäkra
hos skulle taga med dem det är här vår gränne. Där
samlas våra ungdomar på tre hem i det är också
tre generationer representerade i allt omkr. ett klassin
personer, föräldrar i ungdom med dem och en ungdom
med familj. Där talar man om att fira helgaftron i de
olika hemmen, som dock är långt åtskilda, där har
man bildat en sådan tradition där både manns och kvin-
nas närmaste liksom de utgör en familj.

För övrigt går det i regel mera livligt och tidvis till
där det finns barn i huset med den hemmen nya
seder in i så bildas under för under nya traditioner
allt eftersom generationerna växla. Vi därmed finns

inte. Ja varit det nya men förmå inte heller hålla kvar
det gamla då frivillighetsringarna därför nu är obefintliga.
De gamla männen hålla heller inte stekh, om de nu
någon gång gjort det, Anders beskade ö då stulen på jul
klaska ö så såg det också ut att bli, men, det blev inte så
det blev mer ö gräddor ö ganska ofarbart ö halt, ö jag
undrar hur det blir med julstämman i morgon!

Ja, så går vi då att på jul ö till julen här på både
andlig ö lekfull spis ö för att bräja med det senare
så var det för allmän red här att man skulle äta
stekt potatis eller stekt blod korv med "givera" - fisker
till frukost julaften i stället för det för obehagliga
rile ö potatis i bröde ö avbetar hummer. Vi frödar ut
smake lite på julmaten jämfört den just från ishemmet
känslade bräcke korven med den stekta potatisen vid
vår frukost som är betydligt senare än den var för,
då vi nu äter många till morgonkaffet. Till kaffet

Länge fram på dagen har vi halet ut julbaket, så till helgafstens kvardagligt smårätt, bröd i pålägg och saltlånga med potatis i riktigt svenskt renaps sås med hemmamalet senap. Mårteln har man fått avast, renapskulan i kafatet, men jag bekantade över den mycket väl, så risgräpsgröt och denna mättid blir vi här inte jändiga för än de unga först stötk om djuren på att redas helt komma agna sig åt julfirandet i det bli vid 7-tiden. Under tiden har jag stötk om med maten i dubbel julbröd, våra hemmaliorna ligaciner som skulle smaka det är inte jändiga än, de kommer nog till nattandafsten, men vi har smakat, och där jag så mycket med detta har vi gamla också lyssnat på radion i hört julbönen i dansen bring granen i jätt lite med en julstämning också den vägen. Så fort vi nu 36 åriga som kunde det fick han på helgafsterna läsa vardagsbön högt före och efter maten. Det är en tradition som jag fort fram till det och den består än.

Däremot kan man här i detta hem helt saknat fröjdelse
från en red i mitt hem att vi alla skulle ta i hand o traka
varandra för maten, men i huset skulle först tröskas. Kan-
ske var det en red från hem med tjänare i första hand,
folket här i huset hade aldrig varit ute i tjänst, o redan
fruktat på julaftonsnattens tid, men jag tror att det också
var red i de mindre hemmen att bänken då skulle tröskas
fridålsamma o för också tröskas när o att så varit red här.
Då det kunnat liksom var något som föll ut sig själv att
för då tog man i hand o att även jag måste göra så här
det var emellertid när jag var liten dämpat att det var ett från
det allmogets.

En red som dessa båda hem o alla andra här i trakten
hade var att man skulle ha sopps med klump på fisk-
kött av julgrisen o inte fisk på julaften. Där skulle bl. a.
vara med svansbiter av grisen det var överallt från bit.
Den gamla smetade red med sopps kan jag biter-
betat först i mitt barmdöms hem redan för gått bort 1912

han var en roppman som mig, inte velat vosta klämfär, i
sedan i hemmet här. Groten skula var med andra o det
hos bra mycket av det goda i så, man tyckte naturligt-
vis, det var gemanat när man övvalte lätte om fisk o
gröt som det enda iätta. Skänne var detta ropp, köttstän-
de sa mycket varig lutt till doppel i gyltan som man stod
kult främmande för här? Jag ten inte att doppel i gyltan
sunnit insteg i de geminnä tontliga hemmen här an-
ingen tendens visat dit. Lutfisker löpte vinst inte den
för med sin parvar vid julen, den kom på lortet
myss- eller tuckondeaftern o dessutom vill arbetsgillen
när som kullt under året lopp.

Vi kan blott här gran o myntat vårt hem till jul o när
is slutat vår mältnel tända vi granen o jultjusen i stöcke
belysningen, knäcke brödet o lysarna på radis medan
tombarna gå tillbaka till andra julen, barnens julen
o kristids julen med bombullar o tultgylles, det är så många
minnen som hänga på men här är inte plats för att säga dem.

När vi så samlas en stund o mediterat i pratet lite o tyst
 lite i de många julkonserterna som vi håller på att
 helt dränka en är det till för ett gottbord med allt var
 därtill har vi rydelspröster o äpples o så klemm o mandel-
 munster med bär o vispgrädde, något som också har
 blivit tradition i vårt hem. På slutet i helgästmen
 med en kopp rikligt gott kaffe, tittar ut om dörrer
 o undrar en gång, hur det kommer att bli med jul-
 öften. Vi ha julotta i många, det är så vanligt att
 här i annars samlings i kastarna i Tjellström o det
 är lång väg för värt att ta sig fram från up o vägen är
 istället. Tilläggs blir att det väntas med jul i nyårs öften.
 Vi gamla ska inte mer ta oss fram till vår kyrka o till
 juldagen. Vi var uppe i den innan j. 6. Därför skulle
 vi om o de unga skulle ju i julotta mer värdet var
 så klart att det var alltså nödvändigt att ge sig ut
 o det blev i stället ett gemensamt östeficande vid rodn
 den öften kom från Lunds domkyrka, där kan man ju

nästan samma som om man var ett hund år yngre, då man
känner den så väl. Om det varit på något av sidan skulle
man stått upp vid vår egen julsutta kyrka med de gam-
la lyktorna vid grinden, hälsat på gråda rinner i huset
varande "gode julsuttar" i kyrkan på kyrkan blivit
inbjuden närmastans på kyrkan på kyrkan, ja så hade det varit
en om man varit det.

Materialen bröjde vi dagen med kaffe o. dryck o. vår fin-
kost bestod traditionen enligt av sylta, leverkross o. röd-
betor. Det var varit red. alla hem var ombring så långt
i så länge jag varit om o. några av de gamla hem idag.
Det var nog nappan med det färska fläsket o. så just
syltan (de fattiga ansåg sig inte ha råd att bereda syltan
av mer än halva grisens vikt, under halva sattes de) som
givet uppkom till den kända ramsan, lagd i julkannen:
"Julkannen o. julen då kadda ja så bra som ja ville ka-
da-pul givde mer rött grått o. kadda-da-jul sa-
mer: "Kad me di påg o. måga, stå inte här i måg o. kaga = brata".

Denne gamle samsa far också ses mest bakgrunden av att
 man för inte gödskade ut under helgdagarna.
 På tal om helgdagarnas rykte, stället för potatis till på
 bröst kun jag inte låta bli att ta med ett exempel som
 visar hur det kunde vara för 50 år sedan. Jag minns ett då
 nybildet hem där den unga flickan var lummig och
 som aldrig varit borta från hemmet någon gång sedan.
 mannen tjänat som bondslärling. Denne unga fru berättar
 de ihärdigt för mig att mannen inte ville att sitta
 i den nybörsta potatisen som hon annars satte sig i
 värde på till juldagens frukost utan det skulle vara
 rykte i nedbete då om man måste ta på den till ut
 medan hon o hennes gamle far åt vill i potatis i hemmet.
 sagt åt henne att hon inte visste folkskicket därför att
 hon aldrig tjänat (kanske präst, gräslut i just på juldagen)
 Hon hade svarat medhåll på mig men det kunde hon
 inte för då inte heller jag kunde ens tänka mig att
 sätta mig till bords till silt o potatis en av julens frukost-
 för

det blev hem säkert ganska ensam om i ändå hade hemmet
prälsträ. haft lantbruk & tjänare där måste man ha gått
iför gammal tradition något mycket ovanligt.
Förutom mjölkta vi en naturligtvis var annat som här
julebrädet till av "rhink" hem ost & flera vinters bröd som
oftast julöl, mjölk eller kaffe för bekvämlighet vid vår julbrädet.
I mitt barndom hem brände det till med resten av julgäst.
För kall med kallt julöl av varm kumbyggda fridgande
eller varm mjölk dränk, då var man hemma från otta
och det var gått med detta samma. Även det var säkert en
traditionell red.

På hem vi nu även lunchet kaffe med bröd & julekaker.
Till middagen skall vi så ha griskälsoppa, det är
en tradition jag själv bildat & middagen skall vi avsluta
ta med en äppelkaka med vaniljsås något som inte
har något med tradition att göra. Under på middagen
har vi fått veta att man i många hem fick vänta på julgäst
julgäster som bröt i dikeha i kalhar eller fastnat i divan

om damlat, mera framkomligt än länge sedan här.
ifrån man km. Också påstås här bli mig mer kommit
att minnas länge då det blev en st. med tecklas ring
o psalmsång utan näst då denne inte kommit ta
sig fram den ganska långa vägen från Tullstrog men
det var inte den enda plats inom brottet det blev så
juldagens morgon 1956. I Skump Trög prästas sig fram till
från till H. Bisop men det är ja endast 2-3 km. o redan här
är det mindre framkomligt än sedan.

Vi kan också hört högmässan i radio o på övrigt är
radio på det mesta av dagen o hjälper till att höra
julsamminger, ute är det julkigt och se till. På här är
kungälsningar. Som ja även kan gälla oss alla, familje-
underhållning m m. men det mer eller mindre är ute.

På detta är vår stilsamma juldag, som ja är gammalt
firats just i familjens ställe utan några fester som
där man i övrigt varit ganska avancerad, till sist en
kopp kaffe med kakor o så en apelsin.

Kanske borde jag tillägga att man får ät rester av julefts-
rens vitt i nya till middag juldagar.

Annandag - Gul mgar med sol för många fullt vid-
het in bidragen till att höja julstämningarna över i vårt
stilla hem. För började julkalasen denna dag men det
fröjaleen som om de stora kalaserna åtminstone här ar-
tagit något ö att julekalasen mera blivit dominerande.
Kanske bidragen därtill biografier, offentliga nägin
som drager de unga till sig, ungdomen kan ja nu bli-
vit så om vid att vara för betalning i västan ymnat
konsten att vara sig själv, men detta har ingen inno-
kan på ett eget hjälpsande då över vår unga är
mycket kom till. Kanske är det jag nämnde om att
julekalasen blivit mera dominerande än julkalasen
endast märktar inom ett trängre område. Mycket
av hjälpsandet kan man ja också tagit ut i förskott
allt från Lucia i stället för att börja det just på an-
nandagen. Skolorna ha haft sina julefester, ja, den kyrk-
liga

söndagsskolan har fört sin pulfest just när skolan är
tagit sin början, men förenings festen o. a. kallas mest
före jul.

När jag var barn var jag med i Lutherska missions-
förenings söndagsskola, någon ^{kyrklig} söndagsskola fanns
inte i Pharyng för en in på 1920-talet men denna sön-
dagsskola kunde fira 50 års jubileum under 1935 i händ-
nelse tiden. Leds av predikantparet Sundahl o. efter
makens död av hans gamla anhör. Där hölls traditionen
enligt pulfest för söndagsskolbarn i hundratal just
på annandagen o. jag har inte fått bli ut på denna
dessa minne. Man hade i predikant hemmet för berätt-
else före helgen, kokat kaffe mellan o. slagit in den i par-
sade silkespapper med guldpappersremar, plattat brödet
av glanspapper för mötten, friset de två stora granar-
na med bestanta två armar satte krossar o. milt här
läse för rikliga stearinljus. Jag har njutit som ung för
ha hjälpt till med utnyttjningen. Den stora vänska-
ren

i ålder från 3 upp till 14 år bjöds först på kaffe, vid lång-
bord i rmgångar, med en stor bulle & ett par kakor, de större
barnen fick hjälpa mindre syskon & mödrar som var med
de alla minsta. De stora barnen stod vid bordet de minsta
vid bänkarna med eller utan hjälp. Föräldrar mest mödrar
som var med serverades kaffe efteråt & de som ville kunde
lägga en slant, vanligen en 25 öring på en framsatt tallrik
som ett bidrag till utgifterna för söndagsskolan som hade
egen kassa. På var den tid för festens höjdpunkt, qua-
rarna skulle tändas. Till detta hade barnen i sina
händer fått väja ut & låna sig ett bibelord som de skulle
läsa när de tänd sitt ljus. De alla minsta lyfte
"Faderns Lovdags" upp i sin famn & hjälpte dem att tün-
da ljuset allra längst uppe, det var något som var alldeles
önskvärdt uppskattat, en när syn för en & var. Att så ljuset
undan för undan oförmanligt åter släcktes för att alla de många
barnen skulle komma i tillfälle att tända tändtes det inte
på, ingen fick stå tillbaka. När alla tändt sitt ljus ställdes

granarna i full betygsning. Kraftig då det ju var riktigt
mycket stearinljus som det var ett allt sedan mitten av 1880-
talet där, makarna Sandahl var från Skerke i Västman-
land. På springer en del sånger, berättelser lästes i det
springer igen några gammalmodiga färdar eller "Tant" kunde
också ha något att säga eller i synnerhet något, det var verk-
ligen "barnfest" som även de vuxna upplades åt. Sist
fick så bänkes i Trä och ordning gå fram till gräsen
och släcka var ett ljus och ta ner en sak av varje sort
och lägga dem på bänken där de medan barnen i syn-
nerhet några sånger noterades upp i påsar och alla
fick med sig fick lite av karameller påsar med mjölk
och äppler, de renare seerna kunde vara skänkta. På fick
barnen gå fram och ta inot var sin påse och en jultidning,
"Julhälsor" och så säga tack till vardarna och deras med-
hjälpare. På var de fester över och barnen trappade av hem.
De långväga som kunde ha upp till 4-5 km att gå hem-
trades av några äldre, om inte några vuxna från Ummet

hela tiden varit med. Just så står i dag rekelskiftets
julfester i vändagskolan för mitt minne, först o glatt
men nog ganska oordkommande för den som läser detta
att jag tagit det med här bara för att jag ansåg det vara
det enda tillfälle jag var att låta det gå till eftervärlden
o det blev för så ångströdd.

Än folkskolor vid den tiden hade några julfest. Men
jag minns några tänkte sig den för jul utan när var.
men åter började skolan efter trettioåriga dagar, det skulle
vara något att se fram emot o inte att ta ut i friskola.
För jul inget gran o allra minst julemålning av granen, men
det var inte så vanligt med julfester i skolorna för än
in på 1900-talet då de kom att finnas vid terminavslutningen.
Julpublicationerna var ju för inte fler än att man kunde
minns läsa dem både en o flera gånger utan att tröttna på den
jag minns att man brukade grämma den "julfester" eller
"jultidens skola" som höptes åt mig så att jag inte skulle få
se den förrän på juleafton o den kom då som en julebelysning.

T. o. m. den tvistade us Henrik Wessén eller Ture Sallberg som
 stod som en följetrag på de färgade blader bring almanackor
 med annonserna från sten, spårade för att lasas när det var
 jul. Å dessa blad annonserades redan vid slutet av 1800-talet
 om julbetsfällning i bokhandeln ö även manufakturhandeln
 ö grannlits handlare tog då upp idén ö ordnade utställning
 i något av sina bratsider rum utåt gatan i Skump. Den
 hade man också då grann och ena utstafte ^{finna} utstafte
 utåt gatan i alla neqrlunda uersdda hem, det tön de julen till
 på något om julkalasen som allmönat bröjde just annan-
 dagen ö så fortsatte julen ö för jämförelses skulle vilde
 jag nämna något om hur den gick till i de enkla hem-
 men vid den tid jag är inne på, om inte just om de redan
 blev den nog för bli ut intusse ö för i brudehem var det i un-
 vudsak lika med den villnaden att man där hade den
 stora hallen som manstugan att även leva ö dansa i.
 Vänder vi till alla mig om familjen blev vi på branda-
 gens förvidd g muntligen, man hade ingen telefon då, "att

dricker en kopp & mahr en jula mad. Jag vill så beskriva
 hur det gick till i mitt eget hem före 1912 under min far-
 lunds. Det kunde vara velken som helst mellan jul & Rens-
 natten juldagen, my önskar & trettondagsnatten. Men ripstodde
 med mat & jag rändade inte mer allt efter som jag
 vänta till redan jag först varit & bjudet dem som inte
 för rikligt händelseris. De var bjudna som store,
 till kaffe vid 5 tiden. När det blev middag minns jag
 att far satte en tallrik med brännvin & smalt smör
 på sättingarna i stugan för att det skulle bli ljummet så
 det tändes på. Denna dag eller vad jag starkt håller det
 kanske ettiskt är rättare således så genom en lapp &
 ställdes till det andra brännvinet i murfars gamla plats
 för malurt & berken som de manliga gästerna enligt gam-
 mal sed skulle tas emot med. Detta hade inlet med daga
 berken att göra. På Tömdes tobaksschatullet & fylldes
 med my tobak ur karden med Ysteds "Heligt & Gotti" som
 man elskt nog ibland dröpte om till "Rälet & Gotti" men såhade när

det gissar om. Åren en lida med cigarrer o. s. "El Gorb" sätter fram
o. för vjsh Tände sin pipa o. drog en rök för att den skulle
bli den rätta o. döden i stugan när gästerna kom, kan icke
annars inte utas på kalas. När gästerna så kom bjöd
kvarterna på berken i så blev det kaffe med jula kakor o.
en kringlöp gick för kvarterna. På platsen mer några mer
en d. om g. ut kunde här som helst springa någon gång.
Alla vara andlig i person om varstämnet, och alla d. ut.
idet o. skildade rötter mer med frimaga ut höja stämningen
i en ut enkla okonstliga lag. Med lekarna blev det efter
som utstämningen tillät om jag finns närmast. Så blev det da-
bat sittande und, tänkligen till i alla de enkla hemmen
här med stora fat med bröd i rejåla skivor, fins o. hemma-
rikhet (rött eller surrött), smör, ost o. uppstuvad, kom o.
julens rötter o. rött gåsbröst o. en snar till kvarterna, kom.
bygggt julel ar mer gode var framsett, somliga koder
loger eller gästerna (stentochus i höge flasker fin). Så kom nytt
huvud nytt i så dan ar bara fläsk o. smit lever o. rödbröt
* Bakat i den munda uglen

Därefter serveras spjåk i köttbullar med potatis & guske, steg
 syltlik & lingon. Sedan kunde man ibland bryta regeln &
 vället servera skinka, som kom slekt eller bakat i ugnen med
 julbaket & värmt upp i spisugnen. På vinstiderna
 alltid: mitt rum med risgrynsgröt där för att juvs släkt
 skulle anseth hela kalaset missgyskat om de inte fått gröt
 Annars hade man då brytat servera bår eller sylt i bröm-
 skål med ett tjockt lag besp. grädde över & blenn & man-
 delmusslor eller kranse där till i stället. Den oss kom ha-
 komma med lite sylt efter gröten. På tackade man först
 husets folk för maten så i många för välbehåll i man
 rökte inte lite på sig så gott utrymmet tillät. De gran-
 nar som hade djur mög sig koma för att i en kort stund
 om dem. På sånades man åter, komman till mat & be-
 larne för att spela trolva eller knock utan eller med mäs-
 insåten när det var knock. Var man lite mera avancerad
 kunde några spela "Puffe". Samtidigt gick de toddy på
 rom eller konjak med lutt vatten & rocher. På avslutades

Kalaset med kaffe vid midnattstid, barmen hade då stannat till lite. Enstans i mörte väder så gott det gick i vänta till kunde jag få någon liten sängkunnat den natten. Så var det då, om bjuder vi på telefon någon dag i framtiden eller samma dag. Frimiddag o det går enkelt o bords klät till hos oss även nu. De stöne gillas med suppe, gottelbröd o kaffe med mungäsar o många rätter tillä kan vi gå till i span i reserverat eller för samma års födelsekalas e.d. Bjuder vi på mat blir det den mat vi har vid julen om en färdig lagad o så renare kaffe med clapp men det kan o vara en o också frist kaffe vid en kvälls eller eftermiddags bjudning o sedan gottelbröd o rist mungäsar med mjölk, det finns inte mera några rätter bestämd regel för en julfest bjudning som det var för, men rätter mig efter motståndig betänke o rätter till som mer värde på det kamratlige mungäret än på maten åtminstone i vårt mungäse rummer, men det är dämed att bjudning vet jag inte om då vi inte i allmänhet stöne mungäse.

Men det var ju om den dag vi nu ha annandagen jag skulle skriva
i för den firas inga bestämda regler därför vill jag passa på
att ta med detta som kom för mig nu. Vi är beredda att ta emot
om det kommer några oömtänt gäst i vår hemma något från
hyspuckat för i fall. Det blir också en sådan gäst & så är
också denna dag tillkända.

Skallardagarna gå utan att något är att säga därom, de
maga är borta på något litet pulskalas i stiel som jag nämnd
mer i gamla orkan inte vara med utan sitter hemma i
Tissa också bäst så.

Skvårsaften firas vi också i familjens sköte & beträffande
maten var det varit lite olika traditioner i mitt & min
mors hem & mitt hem hade vi fisk & gröt då & stek &
brötlulas trettondeaften, när troätern, men för ha i minnet
att vi inte i något av hemmen hade fisk juleften. Nu var
vi delvis gått ifrån detta & i år utbytte vi brötlulene
& var hvars hjälpst mot andra med ischäp äpplen, plommon
vart imbjärsylt & potatis & isgrynsgröt & i övrigt som juleften

För när man särskilt många med hygieniska målsiffror
 man skulle gå det nya året till rötter och med allt rent
 omkring sig, det var nästan mer många därmed att tillaga
 Nu kan ju dessa förhållanden jämnas ut, de byggemått för
 villandena i hemmen i allmänhet är andra än för.
 Vi ha blivit många böcker i radio, utåt och gå ut i lugn och
 ta upp det nya året i rätta vid gränsen och de levande ljusen
 och lysna på radio, tankarna gå dock mest sina egna vä-
 gar, man undrar vad det nya året skall vara i rätta
 sköte, hur världen skall se ut när 1957 gått till ända
 hur det skall vara i vårt eget lilla hem om vi alla skall
 vara med då eller någon plats skall stå tom, det är så
 många av våra jämnåriga som gått bort att tankarna
 tvunget gå i denna riktning. Så är tiden, ljuset binner
 ner i tidsloppet är nära. Glänske börjar en ny traditi-
 on i radio med uppläsningen av "Det eviga" fast man kan
 tycka att dikten "Det ständas över Tidskaret" följande skall
 skulle passat bättre till tiden. Men vi så blivit förskringlingen

ö även kint utens kyrk-kyrkan unge in det nye ant duichen
in det till ö ruskar varandra ett gott nytt år i kaffe
med ett glas öl. För stök man så det gamla tället
på stugbjälken ö sken det det nya med kanta men nu
byter in i stället väggarna också. På en endast ett tillägg
att vi in inte stök ar några ohymsinnallande pojkar
ö gunglugar utafin ena fönster som fönst om den part
in kint den på arstånd. Aldre tidus red att skjuta in
det nya året hos vännen ö grannen in brotagt på 30 ja
kanske 40 in redan, redan dag bort så många.

Nyårsdagar före in som juldagar, julmet som då till påbrat
till middag resten ar ankan ö en äppelkaka efter. På en
det ett litet kaffekalas hos en granne ö dog en går som de andra
alla gamla tyden vid nyår då man rökte utprova kan
det nye året skulle komma att gästalt sig in nu glömda
709 kan fönst i armat sammanhang nämnet in det clämn be
träffande nyåren i askan, den inbudsde sken, psalm boken
som ejals fick falla upp, nyår nyet som tecken på hur året äring

skulle bli m. m. Det red att man i gamla gård ut kringar på nyårsa-
dagen. Men jag är den rista rista som levat hem min sin farin.
sag därvid kullen. Jo, det har varit en red från att de tid som
någ levat hem ännu längre då min svärfar så länge han
levde, till 1939, brukade gå och äro skrivna upp juldagar
när vi daniel, som värdet var de glöggarna skulle det bli
under året tols månader, men det var så ofta fel att jag inte
tro att svärfar brukade mycket dämpa, utan gjorde det så van-
nuden mellan dagarna är vara unga med på flera jul-
kalas, enkla för alla bjudningar med mellan 4-10 gäster
Kaffe med mungolar och kakor. Tårter: lipin o redan gottelbröd
eller en måltid med kaffe rinner allt med bröden vid
7 tiderna o slut vid middagstid, gaggas o kortspel är
nu en mindre betydelse o speltiderna helt underord-
nade, kanske har bilarna nägon del där. Det finns fullen
som om man kunde ha det frivilligt i varandras sällskap
utan sådana hjälpmedel, spelar man till sist är det där.
fr att man tycks det är viktigt o inte för att låta tiden ihjäl o på v-
ann.

Trettondagsafton. Snön är borta & med den också den kalna som
gjort vägen så iishärlig, regnet står som snö; backen & dimman
skymmer helt. Allt verkar mörkt & trist, men det är helgafst
i sig så att frä den om de andra helgafstarna men vår köll-
måltid består inte av kalfsk & den sällsynta som frä utan
vi ha flera än haft kalleplunder med isponsis; stället &
så den traditionella isgrynsgröten. Gröten har nästan varit
änna fastare förberedd med trettondagshelgen än de andra
helgdagarna. Min mor berättade nämligen att man frä i
endast i jätigar hem utan också i bondgårdar där man
var mat kunde ha korngrönsgröt vid trettondagshelgen.
Korngrönsgröt man själv mala & äter ofta med sig av frä
nas menus för i bondgårdarna i det lilla att: "Trettond-
aften skulle alla ha fylld med gröt," d. v. s. då skulle
man stoppa i sig kläas så mycket man kunde och med
alla hem i i luga & so istället helgafstans mat i vanlig
tid. Skad det varit för 20-25 år sedan hade vi näst skyn-
da oss för då visste man inte om eller när det kom utklädd

"Julaspöje" in. Dessa ungdomar antingen spelade ö spring den
 spejade. Det var löshugg, peruker, masker lömska ö löj-
 lig utskätsel, många rocher, halmvårer, träskor, spindlar
 rösa i blader ö bromsblader på kullar i frönängar rötter.
 Det kunde vara roligt så länge sådana sällskap inte från
 för mycket hastighet, Trakteras skulle de också liksom
 de vuxna majsångarna i det kunde bli cabaret ö festligt
 det hela ö man såg att inte detta insteg i helg firandet
 jag minns rista geirger, för c:a 25 år sedan, det kom såda-
 ma julaspöjen hit Det var så rent uti vi redan gått till
 sömns. Vi ringade uti vi steg upp ö klapp in dem ö bara
 os själva uti det inte skulle blanda mer ö det kom vi inte
 heller blivit förstade med. Men vanligt det varit för
 kan man förstå när jag säger att en gång i min barndom
 möttes två sådana sällskap just i mitt hem.
Trettande dagen. Pölen skinner ö fälter lyser gröna ö koder
 det inte varit d 6 jan skulle man kunnat tro uti det var
 var i luften, mer, det kom mer nog annat mellan På

Bordet prycks nu våra frimode hemmainsa julhyllningar
 o vända sin doft o påminner om vår ära de. Den dag
 firas vi i vårt hem som de andra helg dagarna med ma-
 ter än det lika så. Till den rika middagen samman mat om
 frimode bröl. Nigamässan i vår kyrka firas som vesper
 vid levande ljus o där gå vi vår kollekt till missionen
 genom offer samman vid altaret där alla lägga sitt
 offer i den i dopfonten framsetta skålen med prelu-
 diet Till psalmer o flera predikar spelas. På är redan här.

Så är då den egentliga helgen till ända men vi vill rik-
 na den till hyllande. Huset o ännu intas något julhel-
 så vårt eget som bli vid Huset o som ett efter middagska-
 las stäppla att det finns många barn i de familjer som till
 till våra unga omgärde. De som familjer som alla gäs-
 terna komma således redan vid 1/2 3 tiden o bjudas kaffe
 med de 4 slagens kaffelbröd, halva med hembakad tårter
 o tårter med ett glas likör. På tändes vår gran för rista gås
 o ljusen för brinna mer med en gäst o värdfröls predikar tiden

med gemyttigt samsprik, spelkrets i gungarna där en helt
underrättad betydelse mer vid vägen så finns det tillfälle
man fruktar att pröva de alla ha gemensamma intressen
i trivs tillammans utan hjälp av sådant. På serenas i
gotten, nydpraktar, äpples, vatten i kommunal lagad brödfärd
knäcke samt laskdug cher i si tiden det mest den tid de
de små bröja bli stämning mer innan gästerna bryts upp.
serenas i en enkel smygåsbricka med rejala nybrända
smygåsar utan ättra utmyckning i med skivor av
vår kommunal lagade rösta bröckbröda i stället för sil- i g
i de stora smygåsarna, något som det såg ut som om gas-
terna i stället hade enot på till smygåsarna i stället. Jag ville
tillägga att man lika gärna bör till gås med våra okonstliga
smygåsar som om de varit de små bröckbröda i stället för det
mesta serenas. På lockade blocken mest ättra i uppbrätt, våra
gäster hade såkert gärna velat stanna längre men, kunnat
hade de djuren som väntat länge kunnat ha mer i gäst
tjänare utan måste njåla skata om sina djur, därför måste så-
dane

om i kalas antingen hållas före eller efter det man skott om
 djuren o för barnens skuld blir det här före. Dessa byggtas
 på o de som ha bet stnos in elom i den men de andra stoppa
 ner rime inneskär i den med frida väskan i stället på jorden
 i ströarna o ge sig ut i blöten o så en väst lilla kalas
 över o blöden var inte mycket mer än att det varit tid för
 att brädd kalas ut bryg som skulle pågått lite in på mör-
 trimmarna. O så vid kalas finns en vacker tobaksrök som
 så tar vi ut vår julgran o tar ner pyntet o vi ropar bok-
 staveligen ut julen med granbarnen. Granen ställer vi
 ut på en väst bords frösten o klöck den ämna med saker
 som passar våra bnfaste bevinga de värmer; bnfinkar
 talgocor, blåmesor o koltustar. Där blir det bnfken
 som mesarna är fröfaste i i pickar keno, äpplen o bröckhan-
 ter ut koltustarna. När de ätit slut på vad den finns
 pickar talgocor på rutar för att på mer med en kol-
 tustarna komma ända in i bnfverandan o tugga äppel
 o bröckhanter om det blir mer o kallt.

Så är det åter vardag i man tar fast på de vanliga grö-
målen. Det är på måle vi markant skillnad på helgens
mellan dagar i vanlig vardag som för då man var
så många med att ingen i k. bringgärning fick rke m-
der helgen ändå handströjen då vi i vrigt icke
spinnrocken var på helt brist ut stuga den tiden
i måle en strumpstickarna var i gång även det var på en
bringgärning då man både rystade o stickade smit. Men
så snart man bokstärkligen bröt ut julen vid Yrmt kom vasa
vävstol o spinnrock åter in i stuga blev åter frång.
Detta här på drök till tiden som varit.

Ja, nu är denna julen slut i den riktade som den började
med må o is. Som jag här skildrat julen i vårt hem för
man inte ta det som gammalt vitt för åter det vill jag än
en gång fram källa, man är nog i allmänhet mera avan-
cerad beträffande julfirandet. Vi sakna förmodan att
annamman det nya men förna ej heller att källa fast
de gamla Traditionerna, det är för testen omöjligt även om

man önskar det, betingelserna saknas ö i ö i minna
sådana vid nyare bekräfting heter att vi inte skulle
rika med att baka storkar i den minna ugman (som
vi är raserad) ha storkar, storkar, ljusstapring,
byggd ö skurung av luset alla går alldeles in på
julkalender.

Är man timmer på allt detta som man minns från
sin barndom i ung dom är man, fast det ligger ett
viss skimmer över de juleorna, glad över att det är
som det är. Än är det enda man önskar att det också
kunde bli fred, världen så att man utan oro kunde
njuta av den fred på jorden som vi är julens budskap
till hela vår värld.

Upprop
22/11 1956

Forts.

Den 20 jan. jag har i min skildring av julhög tiden
inte tillräckligt gått med något s.s.s. bättre julkalas men
just i går var det ett sådant här hos en granne. Det var
visseligen förbundet med med en 80 års dag. O där-
från försenat men skilde sig dåps inte männvart
på ett riktigt julkalas. På bjöds det minnigtligt
på telefon endast några dagar i förväg o till brällsmat
kl 6. När man bjuder till måltid vet man att gäs-
terna här omkr 15 st, men att infinnas sig på block-
slaget o det är då reserverat. Här var det många bred
där gästerna fick reservera sig själva av rum o bröl-
hallkruket, flera villinläggningar, ägg o ost som här
till det obligatoriska o så massor av olika mårätter
sallad, smulor o mårätter med bröllopp o till
detta massor för den som så vill ha det. Så reserverades
stek o bröllopp med ärtor, brunkål, potatis sylt o
gurka med rått vin därtill. Som efterrätt ananas-
pudding med spekkaka samt därtill ett glas maderia

usg. släp på att det också var fridelsdag. Måltiden avslutades
 med kaffe & likör för damerna & kringkå för de herrar
 som föredrog detta. På bänken satt bland damerna
 därför att ingen i detta sällskap var särskilt intresserad
 av kortspel, ingen regel det hade slumprat sig så ofta bli
 det dämlig där damerna är lika spelargrupper som her-
 rarna. Dessa herrar önskar till kortspel men med
 små insatser, det var enkelt folk som inte tar större
 risker än på sin lott en femme uppåt eller nedåt
 oftast blev det + - 0 när varann som när komman-
 tillsammans. De tar det som ett mindre tidsfördriv.
 Samtidigt ha de tillfälle att blanda sig en grupp
 som då vill & larkdugcher finns för dem som så rusta
 & även för damerna finns larkdugcher framdratta. Så
 när det blir mest midnatt blev det ett arbete
 för gottelord med nydfrukter & pynta juldagsbollar &
 kullen & inbaktade päron, choklad, kaffe & Tårter &
 därtill ett glas hemmabredd vitt vin. Detta för både dam-

o kenar, för i guds nåde kunnat gott betjäna i det som var en-
dast de som inte använde sprit som hem från till
gott betjäna, men det var nu till en gång en tid.
Tid detta speciella tillfälle blev det en gratulationer
o presenter därpå att frams förleds dag gick in just
då man det hade det enda som skedde detta kalas
från ett vanligt bättre julkalas. Så fortsatte man
som frukt ännu ett par timmar då det blev tid för
kaffe med dopp som bestod av inte mindre än 14
rätter vid o hären samt ännu en tårta. Mörkan var
då kall trä o det blev tid för upplöst. Man tog i hand
o tackade o tog adjö o med detta är det definitivt
slut på julfestandet för denna gång o i går mot
fastan. Fastlags bullarna ut sedar här.
Tilläggs för kanske att det här den detta kommande
jul - förleds kalas hölls är ett enkelt måltidskalas
härmed med o: 4 15. Det var o kalaset var försten helt
vanlig typ.

Så vill jag också tillägga att redan med ohyrdligt
bratspel vid julen har gamla arin, det har liksom
hitt ilov med julfirandet g. endast med kalasen
det är endast spelen som värlat. I min barndom var
det "knack" o "tolva" som spelades bland barnen och
är det auktion, stopp m. fl. endast "piippe" har fort-
vat. I hemmet i barn spelade andra spel: casino o
mågot annan välgsitt m. g. kallek m. konga - vinn
annat namn har jag aldrig hört, var mycket vanlig.
Befästande detta spel gick det fril ut o bra partier
kom fril i kongavinnen o o. o. fick hem alla korten om
inte partiet var om kom att dess till vist var jämngodt.
O annat fall kunde det dra ut på tiden o så om
min vänsman berättade från sin tidigaste ungdom vid
skolan år 1860 talet då hon o en gammal flicka som brukte
de spela ilov måste ta sina kort med sig hem då
spelet inte gick ut på kvällen o så fortsätta på jände
dag, varken detta casino eller tolva var spel om pengar.

Den 3 februari: "Marie kyrkogångs dag eller Nyåldersmes-
sardagen" Man döt i almanackan. Numera tänker man sig
inte denna dag annat än som vilken annan söndag
som helst, möjligen är det några som hört mormors
"kyngjelmosses-grödel" i sammanhanget i det är nog då
den rista resten av något som varit i tid som endast
den som nu nämner sig de sjuttio minns. Det var
nämmligen till för omkring 50 år sedan ej endast en mate-
riell vändpunkt vid Nyåldersmess utan också något
av mindre religiös betydelse förknippad därmed, det
var Marie kyrkogångs dag i liksom en avslutning
på julens helgserie. Detta var helt naturligt så länge
man iakttagit bruket av kyrkogångning av de kvinnor
som fött barn, det var ju en parallell i dessa händ-
elser liksom lierade med Jesu moder i med dem även
folket i övrigt. Så var det 1800-talet ut obligatoriskt
med kyrkogångningen men med ingången av 1800-talet
avtog redan hastigt så att det redan ofta 4-6 år endast

medelålders barnfideleskor, som den endast de som följt
barn medan alla "gick i kyrka" som inte ville byta mot
det gamla. Till att redan så lätts bortföll vidvar och så att
de unga midsommar allmänt kunde sig makt generade
när de möttes av nyfikna blickar och därpå så fort någon
barnet mot vden även gjorda libidant, först fristfideleskor
om fideleskorerna som mer kändes de som i smiliga
kunde sig t. o. m. stolta och glada att få visa sig i barn därpå
ej redan på sin del. Sedan förtlevde längre i de gemina
små lantliga samlingarna här än i Pharynx med sin mer
blandade och avancerade befolkning, där var man mer
s. a. s. stabovuren. Så gick kvinnorna i kyrka här i Socus-
try så rent som 1960 men där går nog också gränsen ut-
gåfva.

Förut var det så viktigt att ingen kvinna som följt barn
fick visa sig utan på hemmet från en hem skalle kyrka-
tagen, som ansågs på något sätt orer och kunde skada
andra på sin; de gamla förfasade sig när en efter en

kort och gammal red, det är något jag spår mycket
 väl minns, brinner var en endast bildnisk utan kunde
 också välla skada färdig smuliga i rent om 1908. Han
 Som det kanske kan vara en viss intresse att det
 få veta hur det gick till i Skung. vid kyrkans tagning
 vid rekekskiftet i strax därifrån vill jag beskriva
 det. Vi hade vår kyrkans bänk strax framför församling
 en i kyrkan och just bakom denna hade den länge stått
 skurade träställen för kyrkogångsbornas i
 sin plats. Där skedd förrättningar och satt man så
 långt in i den långa bänken såg man och kunde vad som
 försiggick utan att man behövde vrida på sig och vända ryg-
 gen. Kyrkans tagning var i denna stora församling en
 mycket vanlig förrättning, det kunde ibland vara
 två kommuner med var sin församling på en gång och
 när kyrkherden, när gudstjänsten skulle börja gick
 framför altaret och fram till kyrkbänken i stället
 för att gå till altaret väste man vad som förestod.

Sneglade man di lilla båt såg man på en gång
 en gå uppat gången i den pulen fram i gången i efter
 honom kyrkogångsbrannan eller brinnan med följande
 rögnerna alla roatstodda nämna sig o samtidigt
 om också kyrkskerden med ut gången, bändigt o högt
 ligg, tyckte man, så påsterns moten vid pulen. Den
 fäst så brinnan på hua o påstern lyste en om över
 henne enligt ritualet o jag vill minnas att den var
 en särskild passus om bålet varit död fött. Så tog
 påstern brinnan i hand o han reste sig upp o blev
 vad man kallade ledde; kyrkan var samtidigt därmed
 biskopen drog undan pulen o passagen blev fri, när
 påstern släppte hennes hand meg han o åter var
 över o brinnan roste sin plats o delfig i kyrkans
 men lunnade i regel kyrkan fri kyrkans, Ofte
 droptes också bålet i samma tillfälle efter kyrksteg-
 ningar, men det var inget bestämt red vanligtast var det
 att bålet var dropt de följande var i regel guldmoder.

Følgekvinnan stod bakom kyrkogångskvinnan men jag
kan i detta sammanhang inte låta bli att visa upp
detta med en episod från ett tillfälle i Skumpe som
jag blev vittne till. Det var mot slutet, nog i början av
1900-talet då man kanske glömt bort ritualen åtmin-
stone visste inte følgekvinnan något därom, det blev
märkligt så att när parterna möttes vid kyrkogångs-
palen föll bägge kvinnorna på knä bredvid varandra.
Den gamle kyrkoherden tittade villrådigt på den
ena till den andra. Han visste ju att endast en var an-
mäld men inte vilken det var. Han gav ofrimärkt
tecken med handen att den felande skulle resa på sig
men hon fattade inte detta, aktn drog på tiden det
var tyngt i alla glidde. Då måste prästen visa till
den & så ja tag i den felande & så ja kom att resa
på sig & aktn kunde utfråsa. Det var inte så juht
att det drog i milbanden hos menigheten den gången.
Bredvid stod redan minnes tiden en gammal ful

offersträck, en utbroddad jämbundad stubbe med en jäm-
där som på en gammal spis men med ett stort klumpigt
byggd på pamsidan o en spinga i ovanriktens jäm-
rhvir, den finns kvar än men ett m undan ställt.
Där hade frut kyrko g ångs kommanne offerat efter
rid o lägenhet åt de fattiga, ett teckoffer är en den
pans till till frug fru skadas. Som offersträck kan dock
ingen mig beteckligt tåmt på: min tid.

Jag minns att när jag gick o läste för prästen 1904
där i anslutning till gumm g ången av kyrkans
något en dag nästan utbrutande höll mig till
just kyrkostagningen o beklagade o fridmde att
redan just då höll på att helt falla bort något om
han djupt beklagade o nästan ansåg på ett tecken
på en kristning. Det var på då inte mer än några
en som gått redan det var obligatoriskt o så strängt
därmed att en gift man som skulle kyrkostogas frut
måste som man sade, stå skrift o comes an prästen (samm
1890.)

Så var det alltså till vår skols bifäst att efter va-
 ra fridstid följde kyrkostyning i så många så var såg
 man också jungska Marie Går på juldagen som var
 tillägnad en avslutning på julen i det blev lite av kvällen
 även över denna dag såväl i andligt som materiellt
 hänseende. Vid det man beträffar så kunde man
 ha gjort något av julmaten o. s. v. i rättin
 eller köttbullar i var buns pyntad med bäddat i flött o.
 detta tillsammans med den obgatoriska risgryns-
 gröten = "kyngjelmsseggröden" ger lite kvällsstäm-
 ning materiellt sett på denna dag o. som risgryns-
 gröten på en god mat kan även vi som en rest
 rest av gammal reor risgrynsgröt på denna dag.
 Avsnittet om garna var guldager = "börme das gröt".
 Det färska betonen man på inte längre ha betonen
 med att prova så om för o för vissa tillfällen redan
 man fått tillfälle att prova mer o konservera o om en som
 sagt inget som kallas denna dag för om mat är en vanlig smörgå.